

Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma
Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto

Srednjeveško Novo mesto

Gradivo za 10. tekmovanje Mladi turistični vodnik

Mentorica:

Šterk Slavica, univ. dipl. ekon.

Avtorica:

Povše Manca

KAZALO VSEBINE

Vsebina

KAZALO VSEBINE	2
1. Uvod	3
2. Opis poti po odsekih	4
2.1. Zgodovinski kompleks	4
2.2. Glavni trg	5
2.3. Cerkev sv. Lenarta, samostan, novomeška gimnazija	6
2.4. Kandijski most.....	7
2.5. Jakčev dom oz. galerija.....	8
2.6. Breg	8
2.7. Rojstna hiša Božidarja Jakca	9
2.8. Kapitelj in srednjeveško obzidje	9
3. Pomembni podatki o vodenem ogledu	11
4. Zemljevid poti	12
5. Gostinska ponudba in dogodki v Novem mestu.....	12
6. Tehnični itinerarij	13
7. Cenik vodenja	13
8. Literatura	14
9. Priloge.....	15

1. Uvod

Sem Manca Povše, dijakinja tretjega letnika Srednje šole za gostinstvo in turizem v Novem mestu. Na tekmovanje Mladi turistični vodnik se prijavljam prvič, saj mi je v veliko veselje spoznavati nove turistične destinacije in pridobivati nove izkušnje.

Vodenje zgodovinskega mesta, bogatega z naravno in kulturno-zgodovinsko dediščino, bo trajalo dve uri, pri čemer bomo spoznali le delček celotne zgodbe našega mesta. Za ciljno skupino sem si izbrala dijake, saj sem tudi sama dijakinja.

Skupino bom pričakala pred Srednjo šolo za gostinstvo in turizem, jih vljudno pozdravila, se predstavila in na kratko predstavila današnji predvideni program. Na splošno jim bom predstavila Novo mesto.

Sprehodili se bomo do zgodovinskega kompleksa in današnje knjižnice, ki se imenuje po slovenskem pesniku Miranu Jarcu. Preko Rozmanove ulice bomo nadaljevali do osrednjega dela srednjeveškega trga, Glavnega trga. Ogledali si bomo znamenitosti trga.

Na kratko se bomo sprehodili do cerkve sv. Lenarta in Kandijskega mostu. Obiskali bomo tudi Jakčevo galerijo oz. Jakčev dom.

Po ogledu srednjeveškega trga se bomo povzpeli po srednjeveški ulici Breg do stoletne spremljevalke mesta, Kapitlja in nekdanjega mestnega obzidja, kjer se bo naše druženje zaključilo.

Mesto je ustanovil vojvoda Rudolf IV. Habsburški 7. aprila 1365 in ga po sebi poimenoval Rudolfswerth oz. Rudolfovo mesto. Novo mesto je bilo sezidano po volji in ukazu vojvode Rudolfa, da bi v trgovsko in prometno pomembni dolini Krke in v središču Dolenjske ustanovil novo gospodarsko in upravopolitično jedro in oporišče vse bolj proti Jadranu stremeči habsburški posesti. Stoletje in pol je mesto cvetelo in postalo najpomembnejše med kraji dežele Kranjske.

2. Opis poti po odsekih

2.1. Zgodovinski kompleks

Ljubljanska oz. Gorenja vrata so spomeniško območje in zgodovinski kompleks, ki ga je kmalu po drugi sv. vojni zasnoval arhitekt in učenec Jožeta Plečnika, Marjan Mušič. Na tem mestu so bila v času obrambnega obzidja Gorenja oz. Ljubljanska vrata, ki so poleg Dolenjih oz. Karlovških vrat ob južni strani starega mestnega jedra dovoljevala vstop obiskovalcev v mesto. Ob vstopu so obiskovalci morali plačati mitnino. Ljubljanska vrata se imenujejo, ker so bila v smeri proti Ljubljani. Večina tega območja je namenjena NOB, ob stari kresiji je spominska loža padlim Novomeščanom in Dolenjcem med drugo svetovno vojno. Na poti do sodišča je spomenik talcev, ki so bili tukaj med vojno, in med Rozmanovo ter Prešernovo ulico spomenik Pojmo bratje pesem o svobodi.

Današnja knjižnica je osrednja dolenska knjižnica, ki je bila ustanovljena 1946, od leta 1952 pa se imenuje po slovenskemu pesniku, pisatelju, prevajalcu, dramatikumu in publicistu Miranu Jarču. V njej hranijo starejše in predvsem redko knjižno in neknjižno gradivo, obenem pa tudi slovensko in evropsko pomembno zapuščino oz. kulturno dediščino v velikem številu, med najvrednejša dela pa spada obsežna rokopisna zbirka Mirana Jarča. Danes stoji v knjižnici tudi njegov doprni kip, ki je delo slovenskega kiparja Jakoba Savinška, ki je postavil tudi kipe v okolici knjižnice. Knjižnica je namenjena splošnemu izobraževanju, informiranju, razširjanju spoznanj, kulturni vzgoji in zadovoljevanju kulturnih potreb vseh občanov.

Na tem prostoru je do leta 1779 stal mestni špital s cerkvijo sv. Martina. Mestni špitali so bile značilne srednjeveške mestne ustanove, ki niso bile bolnice, ampak hiše za uboge in onemogle meščane, ki si niso mogli več sami služiti kruha oziroma so bili prerevni, da bi si lahko plačali primerno oskrbo.

Izraz "rastoča knjiga" se nanaša na knjigo, ki je namenjena otrokom in mladim bralcem, ki se razvija skozi več zaporednih izdaj. Vsaka nova izdaja dodaja nove vsebine, zgodbe ali interaktivne elemente, ki spodbujajo bralčevo sodelovanje, razmišljanje ali ustvarjalnost. To lahko vključuje nove zgodbe, različne naloge, ugankarske naloge, interaktivne elemente ali razširjeno gradivo. Ideja je, da knjiga z vsako novo izdajo raste in se razvija, tako da bralcem vedno ponuja nekaj novega in zanimivega.

Na poti do osrednjega dela mesta se nahaja stavba na Rozmanovi ulici 8, ki stoji na mestu porušene hiše v času vojne, v kateri je bilo nekdanje nemško kazinsko društvo. Tu je bila prvič v slovenskem jeziku odigrana drama oz. komedija Ta veseli dan ali Matiček se ženi, ki jo je napisal Anton Tomaž Linhart, o čemer priča spominska plošča.

2.2. Glavni trg

Je najstarejši in najdaljši srednjeveški trg v Sloveniji, svojo značilno podobo je pridobil v drugi polovici 16. stoletja in je bil eden izmed najlepših v deželi. Leta 2019 je bil trg prenovljen in namenjen izrecno pešcem in kolesarjem, kar je seveda prednost za obiskovalce, saj na trgu prirejajo številne dogodke, kot so Cvičkarija, Odprta kuhna itd.

Dokaz, da je bilo mesto gospodarsko močno že v preteklosti, je arhitektura trga, na katerem so stale hiše bogatih trgovcev. Na gornjem gospodarskem delu trga je mesto ustvarilo poseben tip trgovsko-obrtniške hiše, katere pritlični del je bil odprt s kamnitimi arkadami. Mogočnejša arhitektura je oblikovana predvsem ob glavni komunikaciji od Gorenjih vrat preko Velikega trga do Dolenjih vrat.

Bergmanova hiša je najznamenitejša hiša na Glavnem trgu. Nahaja se čisto na začetku trga in nosi hišno številko 1. Hiša je ime dobila po Bergmanovi lekarni, ki je bila nekoč v teh prostorih. Je elegantna dvonadstropna stavba in ima lepo ohranjen atrij z arkadnimi hodniki in osrednjim dvoriščem. V hiši je živela Kettejeva neuslišana ljubezen Angela Smola, ki so ji namenjeni nekateri od njegovih verzov, ki jih je pisal prav na Glavnem trgu. Podobno kot Prešeren, ki je svojo Julijo prvič srečal v trnovski cerkvi v Ljubljani, je Kette svojo ljubezen Angelo zagledal v novomeški kapiteljski cerkvi in se vanjo zaljubil. Več kot možno je, da je večkrat slonel ob vodnjaku, ki je bil tedaj še iz bron, in hrepeneče zrl v okna Bergmanove hiše ter čakal, da se mu Angela prikaže na oknu. O tem priča tudi slika, ki jo je naslikal slikar Ivan Vavpotič, hranijo pa jo v Jakčevem domu. Na njej je upodobljen Kette s svojo nikoli osvojenjo Angelo v ozadju. Bergmanova hiša danes zaključuje zgornji del Glavnega trga. Govorimo o notranjem dvorišču, v katerem je bil vrtiček, obdan z obzidjem. Hiša je bila zgrajena okoli leta 1500, Novo mesto pa je edino srednjeveško mesto, ki ima vrtove znotraj obzidja hiše v srednji Evropi.

Kettejev vodnjak stoji na zgornjem delu Glavnega trga. Marmorni, sedemkotni vodnjak stoji na podstavku, do katerega vodijo tri profilirane stopnice iz enakega materiala. V sredini se dviguje kamnit, okrogel steber s kamnito kotanjo. Na robu vodnjaka so vklesani verzi Kettejeve pesmi

Na trgu. Vodnjak je bil izdelan po zamisli arhitekta Marjana Mušiča. Postavljen je bil leta 1955 na mestu, kjer je stal do leta 1903 litoželezni vodnjak.

Mestna hiša stoji v zgornji polovici niza objektov, ki oblikujejo vzhodno stranico osrednjega dela Glavnega trga. Zgradil jo je Josip (Giuseppe) Olivo leta 1905 po načrtih arhitekta Wolfa iz Kranjske stavbinske družbe na mestu porušenega starega rotovža. Stavba je dvonadstropna s poudarjenim osrednjim delom, ki izstopa iz gradbene linije sosednjih stavb in se z arkadnim pritličjem odpira na trg. Reprezentančna glavna fasada je oblikovana s historičnimi novoromanskimi in novogotskimi elementi. Istočasna in stilno enotna je tudi notranja oprema stavbe. Omeniti velja kovano stopniščno ograjo, lestence, stavbno pohištvo in peči v dvorani z galerijo. Prvotna poslikava je v veliki meri ohranjena, vendar je danes skrita pod mnogimi plastmi kasnejših beležev. V ospredju in sredini stavbe opazimo tudi novomeški grb, na katerem je upodobljen ustanovitelj Novega mesta, vojvoda Rudolf IV. Habsburški. Parтерна ureditev platoja pred rotovžem je zamisel arhitekta Marjana Mušiča, ki je le delno uresničena. Od šestih predvidenih doprskih kipov stojita danes le kipa Dragotina Ketteja in Janeza Trdine, delo Jakoba Savinška, postavljena leta 1955.

2.3. Cerkev sv. Lenarta, samostan, novomeška gimnazija

Po prihodu frančiškanov iz Bosne v Novo mesto skozi Karlovec in Metliko jim je oglejski generalni vikar Andrej, škof, 31. oktobra 1469 izročil kapelo sv. Lenarta. Frančiškani naj bi kapelo podrli in na njenem mestu sezidali novo cerkev. Današnjo cerkev sestavlja podolžen ozek in po gotskem načinu s petimi stranicami osmerokotnika sklenjen prezbitarij ter pravokotna, skoraj kvadratična ladja. Leta 1664 je cerkev pogorela s streho, stropom, oltarji in klopmi vred. V naslednjih desetletjih so cerkvi prizidali še kapele, pozneje pa cerkvena stavba ni doživela večjih sprememb. Za izdelavo in ohranjanje notranje opreme so skrbeli večinoma frančiškanski bratje sami. Zgodovinski viri govorijo o velikem številu nagrobnikov v cerkvi, ki so pripadali predvsem plemičem, pa tudi meščanskim družinam, dobrotnikom samostana. Leta 1867 so iz cerkve prenesli štiri renesančne plemiške nagrobnike. V kapeli sv. Frančiška je vzdana nagrobna plošča plemiške družine Raab, katere člani so bili veliki dobrotniki samostana.

Samostanska knjižnica je najstarejša knjižnica v Novem mestu in datira v konec 15. stoletja ter ima okoli 12.000 knjig. Posebna dragocenost knjižnice so inkunabule. V samostanu visi tudi

vrsta Metzingerjevih slik, katerih prve je slikar naslikal 1726. Od 1746 pa vse do 1870 so bratje frančiškani vodili gimnazijo, prvo gimnazijo v Avstro-Ogrski na pobudo Marije Terezije, ki je s svojim delovanjem pustila pomemben pečat mestu in v kateri so se šolali pomembni slovenski ustvarjalci, kot so Božidar Jakac, Ivan Tavčar, Leon Štrukelj, Oton Župančič, Dragotin Kette, Miran Jarc, Marjan Kozina, Anton Podbevšek, Marjan Mušič in drugi. Tradicijo te šole neprekinjeno nadaljuje današnja novomeška gimnazija. Pred cerkvijo stoji kip skladatelja in frančiškana Hugolina Sattnerja, delo Mirsada Begića, in kip rastoče knjige.

2.4. Kandijski most

Kandijski most je železni cestni most, ki povezuje staro mestno jedro Novega mesta s Kandijo. Most prečka reko Krko na spodnjem delu Glavnega trga. Zgrajen pa je le nekaj deset metrov od kraja, kjer je stal starejši leseni most, zgrajen leta 1600, ki so ga eno leto po odprtju železnega mostu porušili. Most je dolg 75 metrov, s svojo železno zakovičeno konstrukcijo pa sodi med redke in najstarejše tovrstne konstrukcije v Sloveniji. Konstrukcija je pritrjena na obrežje z masivnimi oporniki z rustikalno obdelanimi kamnitimi klesanci. Zaradi gradnje mostu so podrli stavbe na južnem koncu srednjeveškega osrednjega mestnega trga. Njihovo ponudbo sestavljajo slaščičarna, restavracija, atrij, konferenčna dvorana in butična tržnica s pridelki okoliških kmetij.

Krka je najdaljši desni pritok Save v Sloveniji, je najdaljša vseslovenska reka, saj izvira in ima izliv v Sloveniji in je dolga 111 km. Izvira v Suhi krajini, teče najprej proti jugovzhodu, nato zavije na severovzhod, teče skozi Novo mesto in po vsej dolžini po Krški kotlini ter se pri Brežicah izliva v Savo. Po dolžini je druga najdaljša povsem slovenska reka in največja reka na Dolenjskem.

Posebnost tega dela doline so lehnjakovi pragovi, saj je Krka naša edina večja reka, ki odlaga lehnjak. Najštevilnejši in najlepši so med Zagradcem in Žužemberkom ter med Dvorom in Gornjim Kotom. Lehnjak je iz kalcijevega karbonata, ker pa se odlaga na mahovih in drugem vodnem rastlinju, je zelo luknjičast in lahek ter razmeroma mehak in so ga nekoč uporabljali tudi kot gradbeni kamen. Ob lehnjakovih pragovih so nekoč delovali številni mlini in žage, ki so danes vsi razen enega opuščeni. Posebnost reke pa je tudi 52 vrst rib, zaradi katerih je reka vedno tako čista.

Skromna, a nekoč v davnini pomembna nahajališča železove rude v Suhi krajini in drugod po Dolenjskem so bila ena od osnov, ki so že v starejši železni dobi omogočila razcvet t. i.

halštatske kulture, od katere so ostali ostanki številnih gradišč in gomilnih grobov. Tudi v srednjem in novem veku je bilo v dolini pomembno fužinarstvo, zlasti pri Zagradcu, kjer so poznane fužine v 16. stoletju, Žužemberku in predvsem na Dvoru, kjer so nekdanje fužine tri stoletja kasneje prerasle v veliko železarno, daleč naokrog poznano po izdelkih iz litega železa, ki pa so jo morali zaradi tuje konkurence zapreti. Danes je neposredno z reko povezan turizem, tako v zgornjem toku, kjer je ob reki več turističnih kmetij, kot ob spodnjem toku, kjer je najpomembnejša turistična točka grad Otočec z bogato turistično ponudbo (hotel, restavracija, golf igrišče, avtokamp).

2.5. Jakčev dom oz. galerija

Želja po stalni zbirki Jakčevih del v Novem mestu je intenzivno vzplamtela že leta 1964, ko je bila načrtovana postavitvev Jakčevega paviljona, vendar zaradi gospodarskih težav ni bila uresničena. Kasneje, šele ob umetnikovi osemdesetletnici, se je ideja uresničila in v nekdanjem domu Jakčevih staršev so umetnikova dela našla svoje stalno mesto. Leta 1904 je dal stavbo sezidati umetnikov oče Anton Jakac furlanskemu arhitektu Giuseppeju Olivi kot moderno opremljen hotel in kavarno. Po vojni je v njej delovala delavska menza, leta 1965 so jo namenili Šolskemu centru za gostinstvo, od leta 1984 pa je preurejena v galerijo, ki jo upravlja Dolenjski muzej. S tem je bila stavba simbolično povrnjena umetniku in kot priznanje njegovi ustvarjalnosti in v njegov spomin postala Jakčev dom. Do leta 2006 je bila vsebinska zasnova Jakčevega doma nespremenjena, saj so bili vsi razstavniki prostori namenjeni Božidarju Jakcu. Kasneje so se odločili, da razširijo krog razstav in poleg primarne stalne razstave Božidarja Jakca gledalcem ponudijo še dve stalni razstavi, stalno likovno razstavo Dolenjskega muzeja in likovno pedagoško zbirko, del razstavnih prostorov pa so namenili galerijski dejavnosti, s katero želijo omogočiti slovenskim in tujim umetnikom predstavitev svojih del.

2.6. Breg

Breg je del starega mestnega jedra Novega mesta. S svojo izredno izpostavljeno lego na obrobju mestnega jedra je gotovo ena najslikovitějšíh znamenitosti mesta. To je strnjen niz stanovanjskih stavb, nastalih na mestu porušenega srednjeveškega mestnega obzidja. Stavbe so optimalno izkoristile sicer neugodne značilnosti terena in se mu popolnoma prilagodile. Bile so naslonjene na ostanke obzidja, ki so še vedno ohranjeni in vidni v zidovih kletnih etaž. Kletni zidovi pogosto slonijo na živoskalni osnovi, vrh strmega pobočja nad reko Krko.

Na Bregu je živel predvsem revnejši sloj meščanov, ki se je ukvarjal s pridelavo in prodajo zelenjave, pranjem perila, s sušenjem mesa in oddajanjem sob podnajemnikom. Breške gospodinje so do 2. svetovne vojne oddajale stanovanja dijakom novomeške gimnazije, zaradi tega se je med Novomeščani za njih uveljavilo ime študentske mame.

Prvotno izredno skromna arhitektura se je večkrat spreminjala, kljub temu pa je večina stavb ohranila tlorisno zasnovo in tipično zunanjo podobo z delno vkopano kletjo, bivalnim pritličjem z vhodom z ulice in značilnimi lesenimi ganki na sončni južni fasadi visoko nad Krko. Z ulico vzporedne strehe so bile krite z lesenimi deskami.

2.7. Rojstna hiša Božidarja Jakca

Božidar Jakac, slikar in grafik, je študiral na akademiji v Pragi. Študijsko se je izpopolnjeval v Berlinu in Parizu. Potoval pa je tudi po severni Afriki in ZDA. Pred drugo vojno je bil profesor risanja na gimnazijah, po vojni pa je bil profesor za grafiko na Akademiji za upodabljajočo umetnost v Ljubljani. Leta 1949 je postal redni član SAZU, bil pa je tudi član več jugoslovanskih in tujih akademij. Danes je v njegovi rojstni hiši v Novem mestu ohranjena razstava, ki prikazuje njegovo življenje, v bližini pa je tudi Jakčev dom, nekdanji hotel, danes pa galerija, v kateri so razstavljeni njegova dela.

2.8. Kapitelj in srednjeveško obzidje

Gotska stolnica je stoletna spremljevalka Novega mesta in naj bi bila predvidoma stara več kot 700 let. Cerkev je najimenitnejši spomenik mesta in eden osrednjih simbolov, ključno pa oblikuje tudi novomeško silhueto, saj stoji na kapiteljskem hribu, na okljuku reke Krke, zato se jo vidi iz katerekoli smeri prihoda.

Danes je v zvoniku na najvišji točki razgledna ploščad, do katere vodi 126 stopnic in ima razgled na Trško goro, Gorjance s Trdinovim vrhom, Marof in mestno jedro. Z razgledne točke na Kapitlju lahko vidimo tudi Šmarješke Toplice, Dolenjske Toplice, Celje, Karlovec in Zagreb.

Arhitektura se je spreminjala in dopolnjevala postopno, kar je posledica spremembe statusa cerkve, nihajočega gmotnega položaja Kapitlja in mesta ter mnogih usodnih požarov.

Cerkvena ladja v današnjem obsegu sega v prvo polovico 15. stoletja, zvonik je iz druge polovice istega stoletja, veliki prezbiterij s kripto in zakristija pa segata v čas kmalu po ustanovitvi kapitlja. Prostoren prezbiterij, namenjen kanonikom, zunaj podpirajo stopničasti

oporniki. Pod njim je skrita kriptna, ki je nastala zaradi terenskih razmer in spominja na starokrščanske katakombe. Ob njej je tudi mala kriptna, urejena kot lapidarij, v njej pa so na ogled nagrobniki nekaterih cerkvenih in posvetnih osebnosti.

Na glavnem oltarju se od 16. stoletja nahaja osrednje umetniško delo v mestu, slika sv. Miklavža, delo slavnega beneškega slikarja Tintoretta. Notranjost bogatijo tudi orgle v Križmanovi omari v baročnem slogu, slike Valentina Metzingerja v stranskih oltarjih in korne klopi.

V stavbi je tudi knjižnica, ki hrani okoli 6000 knjig, v proštiji je tudi galerija slik cerkvenih dostojanstvenikov.

Med proštijo in cerkvijo stoji kašča iz prve polovice 15. stoletja. Sprva je služila za shranjevanje premičnin meščanov ob zunanjih nevarnostih, kasneje pa za kapiteljske potrebe. Poleg so tudi kapiteljski vrtovi, kjer se cerkveni dostojanstveniki še danes oskrbujejo s svežo zelenjavo. Z zahodne in južne strani jih obdaja nekdanje mestno obzidje.

Sveta vrata Kapitlja je naredil Mirsad Begić, na katerih je upodobil grb Novega mesta z njegovimi najpomembnejšimi simboli in znanimi svetniki.

Novomeški škofijski grb je sestavljen na podlagi v obliki ščita, ki je razdeljen na tri dele. Na zgornjem levem delu je grozdje, saj je Dolenjska oz. Novo mesto dežela vina ali natančneje cvička. V zgornjem desnem naj bi bili trije zlati mošnjički oz. tri zlata jabolka. V spodnjem pa so prikazani Gorjanci.

Blaženi Alojzij je bil slovenski študent, ki so ga med drugo svetovno vojno umorili partizani. Katoliška cerkev njegovo smrt priznava kot mučeništvo. Za blaženega je bil razglašen 2010.

Na vratih sta upodobljeni tudi blaženi drinski mučenici, ki sta bili zapovedani sestri Kongregacije Hčera Božje ljubezni in sta umrli med drugo svetovno vojno. Štiri sestre so umrle, ko so skočile skozi okno v Goraždu, menda zato, da jih četniki ne bi posilili, zadnjo pa so naslednji teden pobili četnik. Papež Benedikt XVI. je 24. septembra 2011 pet redovnic kasneje razglasil za mučenke in beatificiral za blažene.

Na zunanosti ima štiri sončne ure, ki v prelomnicah prikažejo celotno zgodovino mesta, poslikane so na steni cerkvene zakristije. Vsaka nosi pomemben zapis v latinščini in slovenščini. Vsaka ura predstavlja določen zgodovinski mejnik. Vzhodna s kronogramom 313 simbolično predstavlja leto, ko je bila krščanska vera v rimskem cesarstvu priznana za državno vero. Rudolfova ura z letnico 1365 spominja na ustanovitev Novega mesta, ura prošta Sladkonje

z letnico 1493 na ustanovitev kolegialnega kapitlja in ura prošta Jožefa Lapa z letnico 2006 pa na ustanovitev novomeške škofije.

»Na Šancah« Novomeščani imenujejo prostor na vrhu starega mestnega jedra, nekoč imenovanega Kapiteljski hrib. Tu, tik ob kapiteljskih vrtovih, je največji del preostalega novomeškega obrambnega obzidja, ki je nekaj stoletij uspešno varovalo mesto pred nasiljem Turkov in ostalih ter varovalo pridobljene mestne privilegije.

Obzidje je bilo preprosto, močnejše je bilo na severni strani, kjer mesto ni bilo naravno varovano z reko. Vzdolž zidu je bilo, kakor so poleg nekaterih starih upodobitev pokazale tudi dosedanje arheološke raziskave, zgrajenih več stolpov, ki so pomagali pri obrambi. Z obzidjem obdano mesto je imelo dva vhoda, skozi katera so meščani, praviloma Mušičeva ob plačilu mitnine, pripuščali obiskovalce v mesto. Poleg Gorenjih vrat na severozahodnem robu mesta so bila na južnem robu, neposredno ob reki Krki, še Dolenja oziroma Karlovška vrata, do katerih se je prišlo s čolni oziroma od začetka 16. stoletja preko lesenega mosta, tedaj prvega v mestu. Ob obzidju »na Šancah« je urejena razgledna sprehajalna pot, ki vodi vzdolž ohranjenega obzidja do nekdanjega obrambnega stolpa ter se spusti na Loko do reke Krke.

3. Pomembni podatki o vodenem ogledu

Kraj izvedbe vodenja: Novo mesto – staro mestno jedro

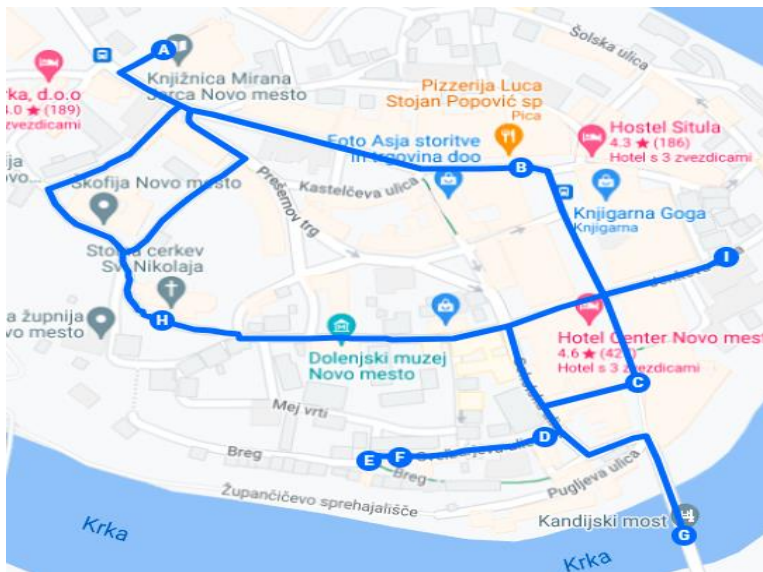
Čas: Trajanje ogleda mesta je od 9.00 do 11.00

Prijava: Prijavnica za voden ogled mesta bo objavljena na spletni strani Srednje šole za gostinstvo in turizem

Ciljna skupina: Ogled je namenjen obiskovalcem srednjih šol

Cena: Cena 60-minutnega vodenja do 15 oseb v skupini znaša 4 €/osebo, nad 15 oseb pa 8 €/osebo, cena 120-minutnega vodenja do 15 oseb v skupini znaša 6 €/osebo in 10 €/osebo nad 15 oseb.

4. Zemljevid poti

5. Gostinska ponudba in dogodki v Novem mestu

V Novem mestu poleg številnih naravnih in kulturno-zgodovinskih znamenitosti turisti lahko uživajo v bogati kulinarčni ponudbi in prav tako se lahko udeležijo številnih dogodkov med letom. Omenila bom nekaj ponudnikov, kot so Restavracija grad Otočec, Hiša Fink, restavracija Rudolfswerth, Gostišče na trgu – hiša kulinarike in turizma in druge. V mestu imajo tudi pestro ponudbo nastanitve od hostlov do petzvezdničnih hotelov. Obiskovalcem nudijo tudi več vrst nastanitvenih možnosti, kot so hotel Center, hostel Situla, zdravilišča, zidanice, ki so posebnost Dolenjske, številne lokalne turistične kmetije in hotel Grad Otočec s 5 zvezdicami.

V poletnih mesecih na Krki nudijo veliko aktivnosti, kot so splavarjenje po reki, čolnarjenje, skoki v reko, raftanje, Noč na Krki ...

Turisti si lahko na njihovo željo ogledajo galerijo oz. Jakčev dom, kjer imajo razstave slovenskih slikarjev, med njimi je tudi razstava Božidarja Jakca in njegovih del, se sprehodijo skozi staro mestno jedro in spoznavajo arheološko dediščino mesta.

Novo mesto ima celoletno ponudbo dogodkov, tako v poletnih mesecih kot tudi med adventom. Veliko obiskovalcev privabi Cvičkarija oz. teden cvička, ki je letos od 24. do 26. maja, praznik Situl, ki se odvija 26. junija, Noč na Krki, božični sejem in advent. Na Glavnem trgu pa poleti prirejajo koncerte mnogih slovenskih in tujih umetnikov, pozimi pa imajo na voljo drsališče.

6. Tehnični itinerarij

9.00–9.10: zbor skupine turistov pred Srednjo šolo za gostinstvo in turizem, pozdrav in nagovor, kratka predstavitev Novega mesta, predstavitev predvidenih ogledov

9.15–9.20: Knjižnica Mirana Jarca in Gorenja vrata

9.25–9.30: Glavni trg

9.35–9.45: Bergmanova hiša in Kettejev vodnjak

9.50–10.00: Rotovž

10.05–10.15: Cerkev sv. Lenarta, samostan, gimnazija

10.20–10.30: Kandijski most, reka Krka

10.35–10.45: Breg in rojstna hiša Božidarja Jakca

10.50–11.00: Kapitelj in mestno obzidje

7. Cenik vodenja

Število oseb	60 minut	120 minut
Do 15 oseb	4 €/osebo	6 €/osebo
Nad 15 oseb	8 €/osebo	10 €/osebo

8. Literatura

Pisni viri:

Eva Drakulič, Monumentalno Novo mesto, tekmovanje TZS Mladi turistični vodnik 2023

Sara Milanovc, Sprehod po srednjeveškem novem mestu, tekmovanje TZS Mlad turistični vodnik 2021

Tjaša Špec, Sprehod po dolenski prestolnici Novo mesto, tekmovanje TZS Mladi turistični vodnik 2022

Dunja Zgonc, Sprehod po Rudolfovem, tekmovanje TZS Mlad turistični vodnik 2022

Manca Povše, vodniško gradivo 2023/24

9. Priloge

Slika 1: Breg

Slika 2: Glavni trg

Slika 3: Kandijski most